

Käina kooli III-b-s oli emakeele tund. Et haigus seitsmeteistkümnest kümme maha murdnud, tegi õpetaja nendega, kes kooli tulnud, harjutavat etteütlust. Akna taga sadas märtsilõrtsi, lugu etteütluks aga oli läbinisti kevadine. Võõrasse vihkusse piilumist peetakse koolis suureks patuks, kuid ei saa salata, et kiikasin siiski vaadata, mis mu allameetrimheest pinginaaber sõnadeks ritta seadis.

«Kes seal lõõritab? See on lõuke. Kõik tervitavad teda rõõmuga. Lõuke saabub meile juba märtsi lõpus või aprilli algul. Lõõritades tõuseb ta üles sinava taeva all. Lõpuks paistab ta meile pisikese täpina.»

Võib arvata, et õpetaja kõik õigeks parandab, sest see on tema kohus, aga minus tõusis soe tunne, sest väikemees kirjutas praegu küll oma ema keeles.

Lapsed sööma viinud, sai õpetaja Eha Luukas mahti vestluseks.

«Ütlesin sügisel õpetajate toas, et mul sai täis kolmkümmend aastat Käina koolis käia. Esialgu oldi hämmastunud, aga kui meenutasin, et minu koolitee algas siinsamas Käinas, jäadi nõusse. Vahe tuli sisse sellega, et õppisin Kärdla Keskkoolis, mille lõpetamise järel läksin pedagogilisse instituuti. Seejärel töötasin aasta Saaremaal ja 1977. aastast olen Käina koolis tagasi. Praegune III-b on viies ring algklassides. Esimestest õpilastest mõni juba emaks saada jõudnud. Oma poegki juba üheksandas klassis... Kui lapsed nii kiiresti ei sirguks, ei märkaks, kuidas aeg kaob.»

Meie pedagoogika kõige suurem puudus on olnud see, et

EI OLE KAHT SARNAST KOOLITUNDI

ALAILMA ON KIPUTUD ABSOLUTISEERIMA MINGIT ÜHT MEETODIT ja kõik muu on selle kõrval vääraks tunnistatud. Ja see MEIE KROONILINE VAESUS, eks see ole hariduselu pidevalt negatiivselt mõjutanud. Kokkuhoid hariduses on saavutatud õppevahendite ja kooliruumide viletsuse, õpilaste ja õpetajate tervise ruineerimise arvelt. Pikad ja kõledad koridorid lausa soodustavad laste tormamist ja lärmitsemist. Midaagi muud peale tuima ringirattast jalutamise ei oska neis ruumides vahetundide ajaks välja pakkuda. Õnneks on pehme talv lubanud lastel vahetundide ajal õues mängida ja joosta. Kes mandrimaal Maarja Nummert projekteeritud uutest koolides käinud, on tundnud, kuidas kadeduseuss hinges pead kergitama hakkab.

Ühest häirivast, õigemini tugevasti tööd raskendavast asjaolust ei saa küll vaikides mööda minna. ÕPETAJALT ON HARJUTUD NOUDMA. Nõuavad need, kel selleks õigus, ja kahjuks needki, kel see puudub. AGA ÕPETAJA? KELLELE VÕIB TEMA LOOTA, KELLELT TUGE OTSIDA, NÕUDA? On küll haridusministeerium, hariduse arenduskeskus, pedagoogilise uurimise instituut, pedagoogiline kõrgkool ja muud. Seda küll, ent neil jagub aega ja tahtmist vaid omavaheliseks vägikaikaveoks. Koostöötahet hariduse edendamiseks on reaõpetajal nende tegevusest väga raske, kui mitte võimatu tabada. Ühelt hiljutiselt kursuselt jäid hinge kripeldama valitsusnõu-

nik Ene Graubergi sõnad, et siiani pole veel suudetud välja töötada üldist hariduskontseptsiooni. Seepärast pole ka imestada, et suvaliselt käivitatud haridusuudused on üksteise järel liiva jooksnud ja õpetaja tuimaks teinud. Niisugusesse olukorda asetatud õpetajast kui maa soolast rääkida on pisut nagu kohatu.

Murelikuks teeb, et mida aasta edasi, seda rohkem on keelepuudega lapsi. Õpetaja Luukas meenutab, et varem oli niisuguseid lapsi klassis kaks-kolm, praeguses III-b-s aga kogunisti üheksa, s.o. üle poolte. Ka lugemisoskus teeb vähikäiku. Võib-olla on põhjus selles, et lapsed saavad põhi-

lise osa teabest helendava ekraani vahendusel ning raamat on infoallikana teisejärguliseks tõrjutud. KODU PEAKS TUNDUVALT ENAM LASTE TEGEVUST SUUNAMA, sest nõrk lugemisoskus raskendab omakorda teiste õppeainete omandamist.

Korrutustabeli pähesaamisega tuleb igavest vaeva näha. On siin tegemist laste mehhaanilise mälu nõrgenemisega või hoopistükkis harjutud kõike pingutuseta kätte saama, mine võta kinni.

Kui küsisin, kas närv ei viska üle kõike seda päev päeva kõrval kogedes, naeratas õpetaja Luukas vastuseks ja lausus: «Kui oleks visanud,

ega siis oleks siiani vastu pidanud. Aitab see, et nagu pole kaht ühtemoodi last, nõnda pole ka kaht sarnast koolitundi, rääkimata päevadest ja klassidest. Ikka leidub midagi uut. Tundi alustades on põnev, sest siis ju ei tea veel, kas kavandatu õnnestub, kuidas arutlus kulgema hakkab ja milliste järeldusteni lapsed võivad jõuda.

Ma pole kunagi rangeid raame pooldanud, ei enda ega laste jaoks, sest need välis- taksid loomingulise lähenemise ja muudeksid õpilaste ja õpetaja koostööd ja mehaaniliseks tampimiseks.»

Küllap on neis sõnades aastate jooksul kinnitunud veendumus, mida tasub arvestada.

Õpetaja Eha Luukasega
käis rääkimas
Raivo KARJAMAA

Käina kooli
III-b klass
oma õpetaja
Eha Luukasega.

Endel Saare
foto

